

Tussentijdse rapportage onderzoek

1. Datum: 29 april 2014
2. Projecttitel: Pootaardappelacademie (PAA)
3. Intern projectnummer uitvoerder: 208386
4. Projectnummer PA: 12071

5. Projectleider: Harrie Vreman, Projecten LTO Noord
hvreman@projectenltonoord.nl
6. Periode waarover wordt gerapporteerd: 1 januari 2013 - 31 december 2013.

In een eerdere rapportage werd verantwoording afgelegd over de periode 1 januari 2012 – 31 december 2012 met een doorkijk naar 2013. Naar deze rapportage zal in dit verslag dan ook regelmatig worden verwezen.

7. Korte beschrijving van activiteiten in de periode waarover wordt gerapporteerd

De Pootaardappelacademie (PAA) is gestart in Friesland en Groningen. Met een groot aantal partijen en organisaties wordt in groepen kennis uitgewisseld, gedeeld en praktische vragen, al dan niet via aanleg van proefvelden en via betrokken partijen, uitgezocht. Betrokken partijen en organisaties zijn te vinden onder toeleveranciers, adviesbureaus, handelshuizen, accountants, laboratoria, financiële instellingen, regionale onderzoekscentra en onderwijsinstellingen.

Inmiddels zijn in verschillende regio's elders in het land vergelijkbare initiatieven ontplooid, waarbij ook nadrukkelijk is gekeken naar samenwerking met de PAA zoals deze nu in Noord- Nederland functioneert. Het gaat hierbij om initiatieven in de Flevopolder, in Zuidwest-Nederland (Rusthoeve) en Noord-Holland (Agriboard). De initiatieven zijn in 2013 geëffectueerd in daadwerkelijke oprichting van regionale PAA-groepen. Op dit moment is de PAA actief in de regio's Groningen, Friesland, Flevoland, Noord-Holland en Zuidwest-Nederland.

Projectplan hoofdlijnen

De Pootaardappelacademie stimuleert in regionaalverband ondernemerschap door inspirerende leeromgevingen voor ondernemers te organiseren. De leeromgevingen bevatten de volgende elementen:

1. Gericht op eigen vraagstukken en ontwikkelingen uit de omgeving;
2. Vergroten van het persoonlijke netwerk binnen en buiten de sector;
3. Agendering van nieuwe ontwikkelingen in de praktijk (voorlopers) en daarbuiten;
4. Verdieping waarbij ideeën omgezet worden naar eigen mogelijkheden;
5. Reflectie op eigen handelen en kunnen;
6. Inspiratie waardoor enthousiasme ontstaat om zelf of samen aan de slag te gaan.

De PAA organiseert leeractiviteiten voor alle pootgoedtelers die willen ondernemen met kennis. De PAA wil daarbij een koepel zijn voor regionale, landelijke en virtuele netwerken. Deze netwerken vormen gezamenlijk een basisnetwerk van toekomstgerichte pootgoedtelers waar kennisuitwisseling en netwerkvorming centraal staan.

Het project naar een landelijke pootaardappelacademie bestaat uit een aantal fasen.

Fase 1: voorbereiding – invullen activiteiten en opzetten meest passende organisatiestructuur en werkwijze in het jaar

Fase 2: netwerken

Fase 3: opzetten duurzame organisatiestructuur

Fase 4: afronding en evaluatie.

Fase 1 Voorbereidingsfase

Deze fase richtte zich op het nader invullen van de activiteiten van de PAA en het opzetten van de daarbij meest passende organisatiestructuur en werkwijze. Deze fase is afgerond, zie voor meer informatie het verslag over de periode 1 januari 2012 - 31 december 2012.

Fase 2 Netwerken

Starten netwerken

In deze fase worden regionale en landelijke netwerken gestart en ondersteunt en opgestart in de regio op initiatief van de stuurgroep.

Afhankelijk van de wensen bij de pootaardappel telers worden verdiepingsbijeenkomsten en expertmeetings gehouden. Daarnaast worden, voorzover dat voor het onderwerp/thema/de netwerk groep van belang is, handelshuizen, toeleveranciers, onderzoekers, financiële instellingen, adviseurs en andere partijen opgenomen in het netwerk.

De netwerken richten zich op de thema's die door het netwerk zelf naar voren worden geschoven. Dit zijn naar verwachting thema's van (teelt)technische aard, zoals bijvoorbeeld aaltjes, Erwinia, bemesting, bewaring,

nieuwbouw, mechanisatie, bodembeheer maar ook thema's rondom ondernemerschap, waaronder kostprijsberekeningen en rentabiliteit, bouwplanopzet en internationaal ondernemen etc.

Virtueel netwerk

In deze fase wordt ook een virtuele leeromgeving en kennisbank opgezet, ter ondersteuning van de netwerken.

Fase 3 Opzetten duurzame organisatiestructuur

Ontwikkelen duurzame en levensvatbare netwerkstructuur voor de PAA.

In deze fase wordt een business case opgesteld waarin een werkwijze voor de PAA wordt gepresenteerd met deelnemers uit alle schakels van de keten en een actieve rol voor kennisinstellingen.

Fase 4 Afronding en evaluatie

Na drie jaar wordt geëvalueerd of de PAA heeft voldaan aan de verwachtingen. Zowel het bereik van de PAA als de meerwaarde voor de pootaardappelteilers worden geëvalueerd.

Een voortzetting van het project is eventueel met twee jaar mogelijk. Hierover vindt apart besluitvorming plaats.

8. Resultaten behaald gedurende die periode waarover wordt gerapporteerd

Vorbereidingsfase

Deze fase is inmiddels afgrond en voor de verslaglegging kan worden verwezen naar de tussentijdse rapportage over de periode 1 januari 2012 – 31 december 2012

Starten netwerken

Zuidwest Nederland

De Pootaardappelacademie in Zuidwest-Nederland startte in februari 2013 en telt momenteel ruim 70 deelnemers, verdeeld over vier thema's: bewaring, bedrijfshygiëne, teelttechniek en kengetallen. De Rusthoeve vervult een spilfunctie in deze regio. Adviseurs van ZLTO en DLV Plant begeleiden de themagroepen. De deelnemers en betrokken ketenpartijen kunnen gebruik maken van de Rusthoeve om onderzoek te initiëren en uit te voeren op het gebied van bijvoorbeeld teelt, bodem en bewaring. Ook worden hiervoor demovelden aangelegd. Naast de bijdragen van de telers wordt de uitvoering in Zuidwest-Nederland financieel ondersteund door o.a. Provincie Zeeland, ZLTO, Landbouw Innovatiebureau Brabant en De Zeeuwse Verzekeringen.

De deelnemers in Zeeuws-Vlaanderen en West-Brabant zijn dit jaar op bedrijfsbezoek geweest, onder andere naar Kruisland en Aardenburg. Op het bedrijf van Jos de Bruijkere in Aardenburg is in samenspraak met Rusthoeve en DLV Plant een demoveld loofdoding aangelegd waarin verschillende combinaties van middelen, al dan niet in combinatie met loofklappen, waren toegepast. De aanwezige telers kregen de effecten te zien van verschillende voorbereidingen en spraken over proefrooïingen met en zonder toepassing van Physiostart. Tot slot kwamen verschillende bewaarsystemen aan bod, waaronder een bewaring met natuurlijke trek.

Flevoland

Flevoland startte in het voorjaar van 2013 met 60 deelnemers, verdeeld in vijf themagroepen. Drie groepen richten zich op de thema's bewaring, ziekte en economie. De andere twee groepen houden zich bezig met het onderwerp teelt. De groep 'economie' heeft een rekenmodel uitgewerkt voor de kostprijs van miniknollen. Het vervolg is een case voor het berekenen van interne transportkosten. Ook bekijkt de groep wanneer het economisch verantwoord is om nieuw te bouwen. De groep met het thema 'bewaren' bemonstert partijen om de opbouw van zilverschurft in de cel te onderzoeken. De groep 'ziekten' houdt zich vooral bezig met het voorkomen van de Erwinia-bacterie en het effect van plantversterkers op deze bacterie. Alle deelnemers aan de groep passen een proef toe met Proradix Agro. Van de twee teeltgroepen richt de één zich op diverse teeltaspecten, zoals de herkomst van partijen, inwendige samenstelling van de knollen, pootafstanden en diepten. De telers bemonsterden zeven verschillende herkomsten van het ras Agria en plantten deze op verschillende gronden. Ze gaan onderzoeken wat de invloed van de herkomst is. Bij de andere teeltgroep komen verschillende manieren van bemesting aan bod. De telers van deze groep wisselen enkele partijen uit en bekijken welke manier van bemesten goed werkt bij een bepaald ras en/of grondsoort.

Groningen

In maart 2013 is in Uithuizen de aftrap gegeven voor de PAA in Groningen. In korte tijd meldden zich 34 pootgoedtelers aan. De telers zijn ingedeeld in expertisegroepen met zo'n 10-12 deelnemers op basis van vijf gekozen thema's: Erwinia, bodem en bemesting, pootgoedbehandeling, miniknollen en grondstrategie. De vijf expertisegroepen zijn vanaf mei gestart. Zij spraken onderling een programma af en maakten een vragenlijst om mee aan de slag te gaan. Naast de groepen lopen er projecten in de provincie die vorig jaar al gestart zijn en nu onder de vlag van de PAA verder lopen. Voorbeelden hiervan zijn: fertigatie en irrigatie, groenbemesters en nateelt van miniknollen. De groepen uit Groningen komen relatief gezien al een geruime periode bij elkaar op externe locaties. Op dit moment wordt er veel inzet gepleegd om de groep voldoende actief te houden. De projectleider van deze groep steekt zijn licht op bij andere regionale PAA's om te zien hoe men het daar aanpakt.

In november 2013 is er een overkoepelende vergadering geweest waarin de thema's voor 2014 zijn bepaald.

Noord-Holland

In maart 2013 ging de PAA in Noord-Holland van start. Onder de dertig deelnemers zijn veel telers uit bestaande studiegroepen. Zij besloten verder te gaan onder de vlag van de PAA. De studiegroep die zich eerder bezig hield met Erwinia richt zich nu op het onderwerp bemesting. Zij onderzoeken diverse werkwijzen en manieren van bemesten. Zes deelnemers uit die groep hebben inmiddels een proefperceel uitgezet op hun eigen bedrijf. In de herfst van 2013 hebben ze de resultaten van de verschillende methoden om fosfaat bij de aardappel te krijgen met elkaar vergeleken. De groep bestaat uit 18 deelnemers. Er is voorgesteld om de groep te splitsen maar de kennishonger en enthousiasme is dermate groot dat de groep heeft besloten alle bijeenkomsten te willen bijwonen.

De andere studiegroep is verdergegaan met nog onbeantwoorde vragen op het gebied van Chitwoodi.

Friesland

In Friesland is de PAA in het najaar van 2013 van start gegaan. Op dinsdag 29 oktober 2013 vond de startbijeenkomst plaats. Pootgoedtelers konden zich tijdens deze bijeenkomst opgeven voor deelname. Ook kwamen die avond praktische onderwerpen aan bod. Experts gaven uitleg over de onderwerpen 'miniknollen' en 'groeien in rendement'.

Uiteindelijk zijn er drie groepen gevormd met in totaal 33 deelnemers. De groepen zijn teelt, bewaring en ziekten.

Onderwijs

Er heeft overleg plaatsgevonden met het Centrum voor Innovatief Vakmanschap in de Flevopolder (CIV). Het overleg was gericht op het versterken van de samenwerking en mogelijkheden voor het verstrekken en delen van kennis. Besproken is om de te ontwikkelen modules bij het CIV over pootaardappelen en precisielandbouw, aan te laten sluiten bij het traject "vernieuwing en concentratie akkerbouwonderwijs" en op de netwerken van de PAA. Inmiddels zijn de eerste modules aangeboden en is er door de PAA Flevoland medewerking (teler) verleend aan delen van de module.

Er zijn twee stagiaires betrokken bij een tweetal expertisegroepen

In Noord-Holland zijn er contacten geweest met Clusius, al is daar maar een akkerbouwklasje van 8 tot 10 leerlingen.

In Zuidwest-Nederland is contact geweest met Edudelta in Zeeland. Vanuit proefboerderij de Rusthoeve zijn er goede contacten met de HAS Den Bosch.

Groningen betreft stagiaires van het Van Hall Larenstein-instituut bij het miniknollenproject.

Virtueel netwerk

Er wordt zo efficiënt mogelijk met de communicatie omgesprongen. Er is een landelijke website (www.pootaardappelacademie.nl), twitteraccount en emailnieuwsbrief. Op de website heeft iedere provincie een eigen rubriek. Ook in de nieuwsbrief zijn er onderdelen voor de verschillende regio's. Voor de nieuwsbrief, het persbericht, de uitnodiging en powerpointpresentatie zijn sjablonen gemaakt die de regionale PAA's kunnen gebruiken.

Naast de landelijke website heeft de PAA (vanuit die webonderdelen kan dan doorgelinkt worden naar de thema's op Akkernet) <http://agriconnect.nl/onderwerp/pootaardappelacademiestand> waarin de verschillende deelprojecten een kamer krijgen. Hierbinnen kunnen ze discussiëren of stukken delen. Omdat de pootaardappelteelt een onderdeel is van de totale akkerbouwsector heeft het geen eigen ondernemersnet maar is het binnen Agriconnect onderdeel van Akkernet. De site Agriconnect wordt momenteel doorontwikkeld. Op termijn zou het mogelijk zijn dat de PAA een eigen landingspagina krijgt binnen Agriconnect, dan zou alle content gecentraliseerd kunnen worden.

9. Producten opgeleverd gedurende de periode waarover wordt gerapporteerd:

- Realisatie van 5 regionale netwerken
- Communicatieplan
- Sjablonen voor powerpointpresentaties, uitnodigingen en verslagen van bijeenkomsten
- Update van de website
- Een eigen plek op Akkernet met daarin kamers voor elke regionale PAA's
- 2-tal landelijke nieuwsbrieven
- Ruim 200 deelnemers aan de regionale netwerken
- Regelmatig publicaties in vakpers waaronder AD-interview met UPT Hiddema, artikel in themanummer Pootaardappelen van Nieuwe Oogst en artikel in beurscatalogus Potato Europe.
- Twitteraccount: @pootaardappelac
- Stand bij de Potato Europe beurs te Emmeloord
- Algemene flyer
- Aansluiting bij onderwijs.

10. Confrontatie van de uitgevoerde activiteiten met oorspronkelijke projectplan en -fasering

De activiteiten in 2012 kwamen vrij moeizaam op gang door het feit dat de financiering van het oorspronkelijke plan niet van de grond kwam en het projectplan herschreven moest worden. Hierdoor konden de activiteiten pas aan het eind van 2012 opgestart worden. In de eerste helft van 2013 is de ontstane achterstand ingelopen en op dit moment zit men op schema.

11. Voorgestelde activiteiten voor de komende periode:

- Doorontwikkelen van de regionale netwerken en eventueel opstart van een regionaal netwerk in de Achterhoek;
- Doorontwikkelen van het Akkernet.net en stimuleren van de onderlinge en regionale verbindingen en communicatie intern tussen de regio's en extern naar de niet aangesloten pootaardappel telers, handelhuizen, onderwijs e.d.;
- Zoeken naar een persistente organisatiestructuur en financiering van de activiteiten;
- Aansluiting van het onderwijs op de pootaardappelacademie en omgekeerd;
- Onderzoek naar aansluiting van deelnemers niet zijnde telers op de PAA. Er komen verzoeken van handelbedrijven maar ook van medewerkers van toeleveranciers. Voorwaarde voor deelname is in ieder geval gericht op het delen van kennis;
- Onderzoek naar uitbouw PAA naar consumptieaardappelen.

De structuur waarbinnen de PAA opereert is nu duidelijk. Van belang is dat er nu wordt toegewerkt naar een financieel bestendige basis om ook zonder bijdragen van overheden en het Productschap Akkerbouw met de PAA door te kunnen gaan. Het Productschap Akkerbouw heeft financiering toegekend voor het project tot halverwege 2015.

De volgende opties worden nader verkend voor financiering van de PAA:

- POP-gelden; randvoorwaarde is een eigen bijdrage; dit is bij de PAA al geregeld
- Topsectoren, echter dit gaat vooral over inzet DLO-capaciteit
- EIP; een belangrijke voorwaarde in dit programma is dat kennisvragen van 'onderaf', dus van de telers zelf, komen. Dit sluit helemaal aan op de werkwijze van de PAA.

De uitwerking van de voorwaarden vindt overigens nog plaats;
Het idee ontstaat om het Erwinia-onderzoek op demobedrijven en de PAA te combineren en dat in te dienen bij het EIP.
Er wordt overigens ook nagedacht over het combineren van meerdere praktijknetwerken in één aanvraag bij het EIP.

12. Zijn er belangrijke wijzigingen in de uitvoering van het project die leiden tot verschuivingen in de financiering binnen het oorspronkelijke projectplan en budget?

Zo ja kort toelichten:

Neen.